ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

Dne 30. srpna 1916

V oznamování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!

In Advertisment Results Count
Try "POKROK" First.

Bourání výstavního města v San Francisku

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

NÁDHERNÉ výstavní město v San Franciscu, které okouzlovalo četné návštěvníky svojí pohádkovitou krásou, město skvělých paláců a pavilonů, při jichž budování podala si ruce řada národností, je proměňováno nyní v prach a rozvaliny dynamitem. Operace za účelem stržení a odstranění velkých budov měly značnou podobnost s operacemi na válečných bojištích. Byly tu činěny podkopy a tunely, stejně jako na válečných polích. Dnes místo, kde konala se Panamsko-Pacifická výstava, podobá se rozvalinám francouzského města, o které zápasili spojenci a Němci a které několikráte změnilo svoje pány.

Bourání výstavního města bylo tak velikou prací jako jeho budování. Velká armáda dělníků a inženýrů byla po celé měsíce zaměstnána odstraňováním budov a jejich práce není dosud zakončena. Bude to trvati ještě několik měsíců, než odstraněny budou poslední zbytky velkého výstavního města, které uchvacovalo svojí krásou. Ještě před uzavřením velké této světové výstavy byly plány na její bourání vypracovány. Výstavní společnost ujala se bourání budov sama. Jenom několik budov bylo prodáno soukromým podnikatelům, kteří, jak se praví, docílili tu značných výtěžků, neboť materiál, z kterého budovy byly zhotoveny, dobře byl odprodán.

Dříví, kterého bylo použito k zbudování výstavních paláců, je výborné jakosti a dopraveno bylo do San Franciska ze značné vzdálenosti. Považuje se za lepší, než čerstvé dříví zakoupené v dřevařských ohradách a z toho důvodu jsou za ně získávány dobré ceny. Celá řada dřevařských ohrad, jež zabývá se prodejem dříví z výstavních budov, povstala v okolí výstaviště. Bude to trvati rok anebo dva než tyto ohrady vyprodají všechny svoje zásoby. Odštěpky a třísky jsou poskytovány zdarma těm, kdož uvolí se je shromážditi a odvézti na palivo. Podnikatelům lépe se vyplatí, když toto drobné dříví na palivo tímto způsobem odstraní, než kdyby sami nechali je sbírati a odpraviti.

Ale není to jenom dříví, které je možno zpeněžiti. Je tu velké množství plumbařského materiálu, který prodává se za dobré ceny, ale o něco nižší, než byla cena původní. Většina tohoto materiálu hodí se k potřebě jako nový, poněvadž bylo jej nepatrně užíváno. Na výstavišti je několik dílen, kde se tento materiál opravuje a za dobré ceny prodává. Mnoho apartmentních domů v San Franciscu v posledních měsících zbudováno bylo výhradně z materiálu, zakoupeného na výstavišti.

Některé z budov byly prodány soukromým klubům, občanským organisacím a jednotlivcům a byly přestěhovány na nové místo. Budova státu Ohio, ku příkladu, byla prodána yachtovnímu klubu, který nechal ji přestěhovati do předměstí San Carlos při zálivu v San Franciscu. Na výstavišti, v oddělení stavitelském, nalézalo se několik obydlí jako vzorů moderních obytných domů. Tyto vesměs zakoupeny byly jednotlivci a přestěhovány na vhodná místa. Byly tak důkladně stavěny, že nepoškodily se při převážení, přes to, že některé z nich byly značně veliké.

Všechno bylo uchráněno pro znovuprodání s výjimkou hřebíků. Tyto byly odhazovány a v některých místech utvořeny z nich byly pravé pyramidy. Nepochybně tyto hřebíky později prodány budou do starého železa, které získalo na ceně od zahájení evropské války. Odhozené hřebíky utvořily by snadno několik železničních nákladů. Výstavní úředníci čekají vstupné návštěvníkům, kteří chtějí si prohlédnouti rozvaliny výstavního města a také ti, kteří chtějí jednotlivé scény fotografovati, musí zaplatiti jistý poplatek za dovolení k tomu. Návštěva výstaviště je stále dobrá a zvláště v neděli shromažďují se tu tisíce osob, aby sledovaly práci s odstraňováním trosek. Poněvadž čas kvapí a je třeba ruiny odstraniti co nejrychleji, pracuje se tu také v neděli. Několik tisíc dollarů na vstupném bylo získáno a tím rozmnoží se zisk výstavních podnikatelů.

"Ulice Rozkoše", kde nalézaly se různé zábavní podniky, patří již minulosti. Všechny zábavní podniky byly odstraněny a návštěvník je nucen choditi tu opatrně, ježto všude nalézá se množství hřebíků, které snadno mohly by proniknouti jeho podrážkou. Automobil nemůže nyní na výstavišti zajeti, neboť nebezpečí pro gumové ráfy je tu veliké. Vláda Spojených Států odstranila některé ze svých budov na nová místa a bude používati je nyní hlavně pro svoji armádu, až je znovu upraví. Přes to, že mnoho budov bylo přestěhováno, zbylo dostatek jich k stržení a materiál z nich dostačí by na zbudování několika malých měst.

Používání stukka v konstrukci výstavních budov zabájilo "stukkovou horečku" v celé Kalifornii a zvláště v San Franciscu. Od doby, kdy výstavní tento druh konstrukce stal se populárním. Budovy tohoto druhu možno nalézti nyní téměř v každém městském bloku a také i v předměstích. Stukko shledáno bylo ohnivzdorným a nalezlo z toho důvodu značnou oblibu.

I pohled na rozvaliny hrdého výstavního města je zajímavý. Turisté z celých Spojených Států sem zajíždějí, aby spatřili trosky velké výstavy. Paláce školství, potravinových produktů, svobodných umění a zemědělství byly již strženy. Také proslulá Věž Klenotů je hromadou rozvalin. Na místě krásných palácových ulic spatřujeme nyní hromádky dřev a omítky a pokroucených železa. Jistě je nutno litovati toho, že stejný osud potkal i četné sochy, jimiž ozdobeny byly různé budovy. Nalézají se v rozvalinách mezi hromadami trámů a železa. Bohyně Věčnosti má na hlavě starý děravý plstěný klobouk, který nasadil jí některý pracující dělník. Klassická nymfa má hlavu v kleci, zhotovené ze sítě na okna.

Tak pomalu mizí pohádkové město, na jehož zbudování věnovány byly millionY a jež bylo pýchou Kalifornie. Do konce tohoto roku nebude po něm ani památky.

KDY SPOJENÉ STÁTY ZACHRÁNILY MEXIKO.

Nyní, kdy Mexikáni domýšlejí se, že jejich republika je ohrožována Spojenými Státy, je na místě připomenouti jim, že nebýti Spojených Států, nebylo by dnes žádné mexické republiky. Jako všech dvacet republik jižně od nás, tak i Mexiko náleželo se pod ochranou Monroeovy doktriny. Evropské mocnosti i častokráte stavely se proti platnosti této doktriny, ale jenom jednou učinily pokus o porušení jí.

To bylo v letech 1861 až 1865, kdy Spojené Státy nalézaly se v občanské válce, která znamenala ohrožení jejich vlastní existence. Souvaže propukla, jihotiská rebelie, válečné lodi z Anglie, Francie a Španělska vypravily se do Mexika a zaujaly Vera Cruz. Sekretář Seward uvědomil po té tři spojené mocnosti o zájmu Spojených Států u mexické republiky a oznámil jim, že naše loďstvo poslano bude do Mexického zálivu, aby chránilo naše zájmy v této zemi.

Anglie a Španělsko po té odvolaly svoje loďstva. Současně ale stalo se patrným, že Napoleon má v úmyslu svrhnouti mexickou republiku právě tak jako učinil s republikou francouzskou. Císařská forma vlády byla vnucena mexickému obyvatelstvu francouzskými vojáky a rakouský arcikníže Maximilian ustanoven byl panovníkem nové říše.

Francouzská invase byla namířena proti všem republikám nového světa. V Paříži bylo předpokládáno, že v desíti následujících letech každá jihoamerická republika bude proměněna v císařství a Spojené Státy dostanou se do diktátorství. Ruce americké vlády byly svázány, ale hlas amerického lidu přes to nemohl býti umlčen. Uprostřed občanské války, kdy válka s Anglií zdála se možnou, poslanecká sněmovna Spojených Států získovala válku s Francií prohlášením, že není v souhlasu se zásadami Spojených Států uznávati monarchistickou vládu, zbudovanou na troskách republikánské vlády v Americe pod ochranou evropské mocnosti.

V té době nemohlo býti více jí něco vykonáno, ale souvaže občanská válka byla skončena, generál Grant nabídl se sorganisovati armádu ze severních a jižních vojáků k pochodu na Mexiko Město za účelem sesazení rakouského arciknížete, dosazeného na trůn mexický. Ustanovil generála Schofield, aby verboval armádu k boji na republikánské straně Mexika. Válečný odbor poskytl generálu Schofieldovi dovolenou na rok s dovolením, že může odebrati se za hranice Spojených Států a vzíti s sebou jistý počet svých štábních důstojníků. Mezitím poslal Grant Sheridana k řece Grande s 50.000 vojáky, kteří rozděleni byli podél pomezí, kde ohrožovali francouzské linie.

Ale na štěstí hrubé síly Spojených Států nebylo třeba k zakročení. Ukázka vojska byla dostatečnou a Schofield byl poslán do Paříže, aby vyjednával o odvolání francouzského vojska. Sekretář státu uvědomil Napoleona v listopadu roku 1865, že Spojené Státy doposud považují snahy o zřízení trvalé cizí císařské vlády v Mexiku za neschvalitelné a nepraktické. Poněvadž ale francouzský císař nezdál se tomu věnovati mnoho pozornosti, sekretář státu poslal definitivní datum pro odchod francouzského vojska.

Mexičtí republikáni pod vedením Juareze vedli hrdinný zápas za svobodu země, ačkoliv Maximilian nařídil, by byli zastřeleni hned jak budou dopadeni, bez soudu a bez možnosti omilostnění. Jakmile Spojené Státy byly schopny přiměti francouzského císaře k odvolání vojska, republikáni stáli se dosti silnými, aby překonali imperialisty bez jakékoliv pomoci se strany Spojených Států, jejich vítězství poskytnuto bylo nepotřebnou popravou císaře Maximiliana, kterou dlouho přesto ze sekretář Seward snažil se jí zabrániti.

Nemůže býti o tom sporu, že je to zásluhou Spojených Států, že republika mexická byla znovu obnovena. Spojené Státy byly nucny říci: "Ruce pryč!" Rakousku stejně jako Francii, Rakousko totiž mělo připraveno v Terstu 10.000 vojáků, které chtělo poslati do Vera Cruz. Našemu vyslanci ve Vídni, Motleyovi, byl nařízeno, aby uvědomil rakouskou vládu, že znamenati bude to přerušení diplomatických styků mezi oběma zeměmi, jestliže jediný rakouský voják vyloděn bude na půdu Mexika. Rakousko uznamenalo nebezpečí a neposlalo shromážděné vojsko do Mexika.

VÝZNAM HOLANDSKA V PŘÍTOMNÉ DOBĚ.

Jednou z nejkrásnějších zemí na světě je bez odporu Holandsko, země průplavu a větrných mlýnů. Země tato má zajímavou historii a tato nutí k němu na každém kroku po této krásné zemi. Nikde není tolik malebných městeček a osad se zajímavou minulostí jako v této malé zemi, která v přítomných dějinných chvílích hraje tak důležitou roli v Evropě, vystupujíc tu v úloze milosrdného Samaritána.

Sedmi milionů poddaných královny Vilemíny mohlo by býti aby sídlem v jediném městě, Londýně, a třináct tisíc čtverečních mil, které jmenujeme Holandskem, je jenom třikráte a půlkrát větší státu New Yorku. Jenom Černá Hora, Belgie a Albanie jsou menší, ačkoliv deset států, počítaje v to Dánsko, Norsko, Švédsko, Řecko, Portugalsko a Švýcarsko, má menší počet obyvatelstva.

Ale svým velkým zápasem za existenci, svými různými rollemi, které hrálo ve válkách v diplomacii, svými úspěchy v obchodě a finančnictví a svým vnitřním postavením v literatuře a umění, Holandsko může býti považováno za jednu z největších národností moderní doby.

Jednoduchá, spořivá a mírumilovná země, jak známe ji dnes, Holandsko, země tulipánů, větrných mlýnů a průplavů, je produktem mnoha staletí bouří a zápasů, konfliktu s Burgunďany, Francouzy, Španěly, Angličany a Němci a obdivuhodného zápasu s mořem. Historie Holandska je plna vzrušujících událostí. Neodvislost Holandska datuje se od poslední čtvrtky Šestnáctého století a je tedy o něco více než tři sta roků stará. Holandsko utvořeno bylo ze skupiny feudálních států, jichž historie sahá až do počátku křesťanské éry. Jednou z těchto států bylo Holandsko, malé území, uzavírané řekami Waal, Maasem a Merve.

Jinými státy, z nichž později povstalo Holandsko, byly Brabant, Flandry, Hainault, Gebderland, Limburg, Lutych a biskupství Utrecht. Spojení těchto provincií nebylo úkolem snadným. Bylo prolito mnoho krve a obětováno mnoho života, než utvořeno bylo jednotné Holandsko, jak známe je dnes. Zlatou dobou Holandska bylo Sedmnácté století, kdy země ta rozvinula obchodě a umění dosáhla vysokých met. V té době holandští plavci podnikali dlouhé cesty do různých zámořských osad a vedli velké obchody se zbožím koloniálním. Do dnešního dne Holandsko stojí v popředí tohoto obchodu a je zásobárnou koření, kávy a různých produktů kolonií pro celou Evropu.

Přítomná královna holandská Vilemína, narodila se v roce 1880. V roce 1901 stala se manželkou prince Henry Mecklenbursko Schwerinského. Dědička Juliana narozená v roce 1909, je dědičkou holandského trůnu.

Ačkoliv Holandsko nemá žádného prohlášeného sídelního města Haag byl vždy sídlem monarchie. V tomto městě nalézá se královský palác, postavený Bedřichem Henrym Tichým. Život holandského dvora je jednoduchý, vedený dle starých zvyků, podobně jako život holandské společnosti.

Po celá staletí obyvatelstvo Holandska bojovalo s mořem o pevnou zemi stavěním hrází a průplavů. Nebýti tohoto obdivuhodného zápasu, místa, kde nalézají se nyní města Amsterodam, Rotterdam, Delft, Haarlem, Dordrecht, Utrecht a jiná, nehýčcena byla by mořskými vlnami. Holanďané mají přísloví, že Bůh stvořil moře ale člověk utvořil pevnou zemi. V přísloví tomto zdá se býti, pokud Holandska se týče, mnoho pravdy. Za daných okolností Holanďané nemohli jinak než státi se výnikajícími rybáři a námořníky.

Přírodní byla krutou, ale takoveskaven k Holanďanům. Prosperitu, které dnes Holandsko se těší, dlužno přičísti na účet četných přístavišť a daleko dosahujících splavněných řek, které umožňují rozpjetí holandského obchodu. V mezinárodním obchodu Holandsko před válkou nalézalo se na čtvrtém místě mezi ostatními zeměmi a Amsterodam a Rotterdam patřily k nejpřednějším přístavům světa.

Ačkoliv přirozené nebyla úrodnou, holandská země systemem zavodnění přivedena byla k obdivuhodné produktivnosti. Pěstování dobytka v mnohých krajinách stalo se výhodnějším než farmaření a Holanďané získali vůdčí místo v mlékaření a pěstování dobytka. Holandský sýrařský průmysl je světoznámý a holandský sýr vyváží se do celého světa.

Přes to, že Holandsko není dnes první koloniální mocností, jako bylo v minulosti, má doposud pěkné koloniální državy, které značně přispívají k bohatství a obchodnímu rozmachu země. Ku konci napoleonských válek Holandsko bylo připraveno o Ceylon a Mys Dobré Naděje, které získali Angličané, ale zachovalo si Javu, Sumatru, Surinam a Curacao, které dnes tvoří holandské koloniální panství. Holandské kolonie na východě, které mají dohromady tři čtvrti millionu čtverečních mil, patří k nejbohatším na světě.

V přítomné době Holandsko náleží se v obklopení děl a ocele bodáku. Přes to ale udržuje si svůj obchodní význam. Válkou značně utrpěl holandský obchod, ale přece ne tolik jako jiných zemí. Holandsko připravuje se těžiti ze zkušeností přítomné války a hledí vstříc velké prosperitě, až mír bude uzavřen a nastanou v Evropě normální poměry.

Holandsko střeží bedlivě svoji neutralitu, přes to, že znamená to velké břemeno pro zemi. Nechce, aby potkal zemi osud Belgie. Belgie nebyla připravena pro válku a v důsledku toho proveden byl vpád do země a zaplavení jí nepřátelskou armádou. Holandsko v osmačtyřiciti hodinách po vyhlášení války mělo všechnu svoji mužskou populaci na pomezí. Důsledkem toho bylo, že neutralita země byla respektována.

TARNOPOL V HALIČI V RUKOU RUSŮ.

Pohled na část Tarnopolu v Haliči, které dostalo se do moci Rusů při poslední jejich velké ofensivě.

PODIVNÁ JÍDLA.

S opravdovou útrpností čteme historii o tom, jak Von der Golz, německý zvěd, který shledal, že vyzrazen byl v Petrohradě, strávil dvě hodiny žvýkáním dvou důležitých listin, které nemohl spáliti a jinak odstraniti. Časopis London Observer prohlašuje, že německý tento zvěd v tomto žvýkacím úspěchu nemá rekordu. Papír je snadno možno rozžvýkati a polknouti. Kůže je horší k rozžvýkání a požití, ale přece je několik případů, kdy požita byla.

Vypravuje se, že v Convent Garden v Londýně jistý kavalír, aby ukázal svojí ctěné jistě dámě, sňal její nohy střevíček a naplniv jej šampaňským vínem, vypil jeho obsah na její zdraví. A po té tento střevíček nechal poslati do kuchyně, aby jej připravili k jídlu. Byl tu znamenitý kuchař, který neztratil hlavu a připravil střevíček tak, že poskytl opravdu dobré jídlo. Kavalír učinil krásce poklonu, o které mluvila dlouho celá Anglie.

Hůře na tom byl švec Dona Carlose, syna španělského krále Filipa Druhého. Don Carlos nosil boty vysoké a dosti široké, aby v nich mohl ukrýti pistol. Švec zhotovil mu holeně příliš úzké, tak že nebylo možno do ní pistol ukrýti. To podráždilo mladého šlechtice do té míry, že nechal boty rozřezati na kusy, uvařiti, načež poslal pro nešťastného švece a rozkázal mu, aby svoje dílo snědl. Švec šťastně překonal tyto podivné hody a po té nebyl tak šetrným s kůží.

Výsledky učení.

Pan Koláček: "Pokusil jsem se naučiti svého chlapce, aby poznal cenu peněz.

Pan Muláček: "Nu, a jak to dopadlo?"

Pan Koláček: "Dříve dělal dobrotu, když dostal pěťák a nyní kluk chce za to desák."

VÝSTAVNÍ MĚSTO V SAN FRANCISKU

Na obrázku našem spatřujete mne členy nové belgické armády pochodující s 75millimetrovými zákopovými děly na nové posice.